

ГЕОГРАФІЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-4-80-18>

УДК 911.3,913.1

Стафійчук В.І., Гуменюк Д.М.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНИХ СУСІДІВ ЧЛЕНІВ ЄС В 2017-2019 РОКАХ

Анотація. У статті поданий аналіз розвитку постсоціалістичних сусідів України членів ЄС (Польщі, Словаччини, Угорщини та Румунії) у 2017-2019 роках. За ці два роки в даних країнах відбувся ряд виборів і різних подій, які в свою чергу можуть впливати на риторику цих країн стосовно України. Виходячи з підсумків парламентських та президентських виборів, а також зустрічей між представниками країн на міжнародній арені надано оцінку значимості цих подій для України в цілому. Встановлено, що найбільші успіхи в політичному діалозі Україна досягла зі Словаччиною, а найбільш неоднозначною залишається ситуація з Угорщиною. Стосовно Польщі та Румунії можна зазначити, що Україна на сьогодні має більш менш сприятливі політичні зв'язки. Дана стаття може бути корисною науковцям та студентам, які проводять свої дослідження в області політичної географії, історичної географії та суміжних наук.

Ключові слова: вибори, Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, постсоціалістичні країни, політичний діалог, національні інтереси, взаємовідносини.

Stafichuk Valentyn, Humeniuk Dmytro

Taras Shevchenko National University of Kyiv

MUTUAL RELATIONS OF UKRAINE AND ITS POST-SOCIALIST EU MEMBERS NEIGHBORS IN 2017-2019

Summary. History never stands still. Everything that happened even a minute ago is already a history. History takes place here and now, and in one way or another has influence on events that will occur in the future. For Ukraine, as for any country in the world, it is worth paying attention to the experience of its more successful neighbors. Despite the fact that Poland, Slovakia, Hungary and Romania are the countries of the former socialist camp, they are still, today, part of another world – the European Union, where almost all Ukrainians strive. So, we should pay attention to the current processes, at least in our neighboring countries. The article analyzes the development of post-socialist neighbors of Ukraine (Poland, Slovakia, Hungary and Romania) in 2017-2019. Over the past two years, a number of elections and different events that have taken place in these countries can have influence on the rhetoric of these countries towards Ukraine. In their policies, these countries are not always positive about the European Union, but they all have close relations with Ukraine and sometimes even interfere with our daily discourse. In the last two years, elections have taken place in these countries, which in turn may affect the rhetoric of these countries towards Ukraine. In particular, there were elections to the Polish parliament and senate, presidential elections in Slovakia, presidential and parliamentary elections in Hungary, presidential elections in Romania. Based on the results of the parliamentary and presidential elections, as well as meetings between the representatives of the countries in the international arena, an assessment of the significance of these events for Ukraine has been provided. We have established that the greatest successes in the political dialogue Ukraine has made with Slovakia. The situation with Hungary remains the most ambiguous. With regard to Poland and Romania, it can be noted that Ukraine has more or less favorable political ties today. This article may be useful to scholars and students conducting research in political geography, historical geography and related sciences.

Keywords: elections, Ukraine, Poland, Slovakia, Hungary, Romania, post-socialist countries, political dialogue, national interests, mutual relations.

Постановка проблеми. Історія ніколи не стоїть на місці, адже все, що відбулося навіть хвилину тому це вже історія. Історія відбувається на наших очах і так чи інакше впливає на події, що будуть відбуватися у майбутньому.

Для України, як і для будь якої держави світу варто звертати увагу на досвід своїх більш успішних сусідів. Незважаючи на те, що Польща, Словаччина, Угорщина та Румунія це країни колишнього соціалістичного табору, тим не менш, на сьогодні вони є складовою іншого світу – Європейського Союзу, куди ми, українці, так прагнемо. Отже, нам варто звертати увагу на процеси, що відбуваються зараз, принаймні в суміжних нам країнах.

У своїй політиці дані країни не завжди позитивно відносяться до Європейського Союзу, але всі мають тісні відносини з Україною і інколи навіть втручаються в наш повсякденний дискурс.

За останні два роки в даних країнах відбулися вибори, що в свою чергу може впливати на риторику цих країн стосовно України. Зокрема, відбулися вибори в парламент і сенат Польщі, президентські вибори в Словаччині, президентські та парламентські вибори в Угорщині, президентські вибори в Румунії.

Ґрунтуючись на тому, що вже понад 6 років в нашій країні йде війна і нашим головним ворогом, як завжди лишається Росія, ми маємо звернути особливу увагу саме на західні сусідні нам

країни. Адже, як відомо, «ворог мого ворога мій друг» і ми маємо не допустити ситуації при яких наші країни-сусідки обернуться проти нас.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема досліджень взаємовідносин між Україною і сусідніми країнами постійно є актуальною. Свої дослідження у даному напрямку проводять, як представники регіональної географії, так зокрема і представники інших наук (історичних, політичних тощо). Для написання даної статті використовувались найбільш актуальні матеріали присвячені відносинам України з Польщею, Словаччиною, Румунією та Угорщиною. За основу дослідження взяті праці Капітоненко М., Коваленко І., Орлової Т. Серед науковців проблемами взаємовідносин України з сусідніми державами також займалися Артёмов І., Василенко С., Гоменюк І., Євдокименко В., Корма Н., Кравченко В., Липовецький С., Малько Ю., Мікула Н., Пахомов Ю., Стафійчук В., Чекаленко Л., Шпек Р. та інші.

Постановка завдання дослідження. Основною метою даного дослідження є аналіз виборів і подій, які відбулись у Польщі, Словаччині, Угорщині та Румунії впродовж 2017–2019 років та їх вплив на взаємовідносини з Україною. У підсумку варто окреслити рівень взаємовідносин України з кожною із досліджуваних країн.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оскільки ми досліджуємо взаємовідносини одразу чотирьох країн з Україною, було прийнято рішення окремо проаналізувати кожен з них.

Серед колишніх посткомуністичних країн Європи Польща посідає особливе місце і за розмірами території та населення, і за потужністю економіки, яка ледь не більша за решту центральноєвропейських посткомуністичних господарств взятих разом, принаймні – дев'ять серед економік Європейського Союзу, і за політичною активністю як у минулому так і нині [3].

Опісля «шокової терапії» Польща нарешті мобілізувалась і готова до нового витку свого розвитку, хоча продовжує зазнавати певних соціально-політичних проблем. Насамперед, це стосується недостатньої кількості робочих рук. Поляки в пошуках кращого життя з радістю їдуть до Великобританії та Німеччини, натомість у Польщі продовжують приймати робочу силу з України.

Останнім часом питання українських мігрантів до Польщі набуло резонансу. У 2017 році українці отримали близько 81% всіх польських робочих віз, а загальна кількість українців, що працюють в Польщі, досягає, за деякими оцінками, двох мільйонів [11]. Динамічна економіка Польщі виграє від притоку української робочої сили, а українці, в свою чергу, мають змогу отримувати вищі зарплати в Польщі. Загальний обсяг коштів, що були направлені працівниками з Польщі в Україну оцінюється на рівні 3 мільярдів доларів щорічно. Завдяки мовній, культурній та соціальній близькості, а також ліберальному польському законодавству, Польща стала головним напрямком для українських трудових мігрантів.

В той же час це питання потребує уважного регулювання, щоб звести до мінімуму ризики негативного сприйняття українців у Польщі та зростання ксенофобії. Зростання міграційних

потоків між Україною та Польщею, частково завдяки лібералізації візового режиму з ЄС, також актуалізує питання контролю над кордоном та транскордонного співробітництва [11].

Міцність стратегічного партнерства між Польщею та Україною є похідною спільного розуміння безпекових викликів у Східній Європі. Незважаючи на те, що Польща та Україна знаходяться у різних стратегічних умовах – Польща, на відміну від України є членом ЄС та НАТО – обидві вони сприймають російський ревізіонізм як серйозну загрозу. Частково це обумовлюється і спільним історичним досвідом.

Питання безпеки відіграють найважливішу роль у порядку денному двосторонніх відносин. Вже у 2014 році сторони розуміли важливість надійної, стабільної та передбачуваної співпраці.

Польська сторона залишається прихильницею американської присутності в Європі. Військово-політичне співробітництво із НАТО посилюється через російську агресію проти України, рішуче засуджену польською стороною. 12 січня 2017 р. до Польщі прибули американські військовослужбовці і військова техніка. Російська сторона вкрай критично сприйняла це розгортання, розцінивши його як загрозу власним інтересам і безпеці [3].

Варто також звернути увагу на парламентські вибори, що пройшли у Польщі 13 жовтня 2019 року. За результатами виборів були вибрані 460 представників сейму та 100 представників сенату. Більшість здобула партія «Право і справедливість» (43.59%/235 місць в парламенті та 44.56%/48 місць в сенаті) [4]. «ПіС» в своїй більшості підтримує українців, але дуже негативно висвітлює події Волинської трагедії, зокрема члени партії – депутати Сейму – ініціювали та проголосували 22 липня 2016 (підтримали 432 депутати сейму з 460) за те, щоб визнати події, пов'язані з Волинською трагедією, «геноцидом», а 11 липня вважатимуть «Національним днем пам'яті жертв геноциду, здійсненого українськими націоналістами проти поляків» [12]. Неоднозначно відреагували на цю подію в Україні, зокрема голова об'єднання українців «Закарпаття» Володимир Середа вважає партію клерикальною і по суті антиукраїнською [2].

Друге місце на виборах посіла «Громадянська Коаліція» (27.40%/134 місць в парламенті та 35.66%/43 місць в сенаті). [4] Партія дуже підтримує Україну в її прагненнях, однією з членів партії є українка Мирослава Керик [18].

Також у Сейм Польщі пройшли політики, які вирізняються антиукраїнською риторикою. «Конфедерація», яка здобула близько 7% голосів виборців, об'єднала ультраправі партії, представники яких проросійськи налаштовані. Також у новому парламенті будуть депутати від блоку «Польської селянської партії», куди входить партія «Кукізі'15», яка у минулому парламенті була ініціатором внесення у законопроект «кримінальної відповідальності за згадування про УПА», а ідеологію українського націоналізму називає «бандеризмом» [13].

У Польщі й України достатньо спільного потенціалу задля того, щоб впливати на регіональні політичні процеси й формувати новий порядок денний у сфері безпеки. Цей порядок денний

має бути реалістичним та брати до уваги поточні політичні й геополітичні реалії. Дієве стримування російської загрози, більше уваги з боку ЄС та НАТО до Центральної та Східної Європи, потужніші інфраструктурні можливості й менше недовіри або історичних спекуляцій – це разом може зробити регіон більш безпечним.

В той же час питання, які пов'язані із національними ідентичностями, включаючи конфлікти щодо історії, навряд чи зникнуть. Посилення націоналізму буде політичним трендом у Центральній Європі протягом кількох років. Польща й Україна мають навчитися з цим жити. Врівноваження питань ідентичності за допомогою взаємовигідної співпраці у різних сферах, впровадження регіональних проєктів, що стимулюватимуть спільні зусилля, зосередження на багатосторонніх форматах.

Відносини України і Словаччини можна описати словами «прагматичні» та «збалансовані». Вони певною мірою вільні від історичного тягара, ідеологічних проблем та геополітичних спекуляцій. Натомість партнерство підтримується спільними інтересами, насамперед у безпековій та енергетичній сферах. Словаччину вважають одним із найкращих друзів України в ЄС, а Україна для Словаччини є можливістю відігравати більш активну роль в регіоні. Не можна не враховувати й російський фактор: Україна і Словаччина по-різному сприймають Росію. Для України Росія – головна загроза національній безпеці, в той час як для Словаччини вона є давнім важливим партнером. Але навіть ця відмінність не стоїть на заваді спільному баченню і оцінці ролі Росії в сучасній системі безпеки у Європі.

І Словаччина, і Україна є новими державами, що виникли в результаті геополітичних трансформацій в Європі по завершенню «холодної війни». Обидві провели перші роки незалежності у спробах побудувати ефективні державні інституції, провести економічні та політичні реформи, визначити основні вектори зовнішньої політики. При цьому від самого початку орієнтири, пріоритети й вектори двох країн були різними.

Для Словаччини центр тяжіння політичних процесів знаходиться на заході. Відстань від Братислави до Відня – 55 км, до Праги – 290 км, а до Києва – більше тисячі. Географічна й історична наближеність до Європи не залишила словакам широкого простору для вибору шляхів власного розвитку та тривалих політичних спекуляцій на цю тему. З іншого боку, Словаччина завжди приділяла значну увагу у своїй зовнішній політиці Росії, яка є постачальником природного газу, великим ринком збуту та важливим фактором регіональної (не)стабільності. В перше десятиріччя незалежності відносини із Росією залишалися надзвичайно важливими для Словаччини, що знайшло вияв у розвитку двосторонньої торгівлі, взаємних інвестицій та інтенсивності політичних контактів на найвищому рівні [1].

Вбивство словацького журналіста-розслідувача Яна Куцяка та його нареченої у лютому 2018 року та масштабні протести по всій країні викликали значні зміни на політичній арені Братислави. Символом цих змін стала перемога кандидата від проліберальних сил Зузани Чапутової, яка одержала її 30 березня 2019 року [5].

16 вересня 2019 року відбулася зустріч президента України В. Зеленського та президента Словаччини З. Чапутової у місті Києві. Україна зацікавлена в поглибленій співпраці зі Словацькою Республікою щодо спільного контролю на державному кордоні та у сфері трудової міграції [7].

На сьогоднішній день Словаччина теж вже відчуває на собі нестачу трудових ресурсів, зокрема робітників медичної сфери. Словацьке міністерство охорони здоров'я і медичні заклади Словаччини об'єдналися, щоб розв'язати гостру проблему. Як зазначають словацькі ЗМІ, так вперше виник проєкт, на основі якого мають без зволікань приймати медичний персонал з-за кордону, насамперед із Сербії та України [15].

Словаччина й Україна мають динамічний й позитивний порядок денний на сьогодні та завтра. Обидві країни турбуються про майбутню регіональну безпеку. Словаччина є членом НАТО та ЄС, а Україна – ні, але обидві сприймають російську агресію проти України як загрозу. Словацький уряд послідовно надає Україні політичну та дипломатичну підтримку. Словаччина голосувала за Резолюцію 68/262 ГА ООН від 27 березня 2014 року, в якій наголошувалось на територіальній цілісності України та невизнанні т. зв. «Кримського референдуму». В цілому позиція Словаччини в ООН залишається на боці України. Крім того, Словаччина активно виступала за підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також в цілому підтримує прозахідну орієнтацію України [1].

Угорщина одна з небагатьох суміжних нам країн з переважно негативною риторикою в бік України. Варто згадати лише ситуацію стосовно освіти і угорських шкіл на Закарпатті.

26 вересня 2017 року МЗС Угорщини заявило що у відповідь на Прийняття Києвом закону «Про освіту» Угорщина блокуватиме подальший рух України до ЄС. «Угорщина, перебуваючи в Європейському Союзі, блокуватиме і буде накладати вето на будь-які кроки, які могли б бути подальшим прогресом у процесі європейської інтеграції України у дусі програми Східного партнерства», – йдеться у заяві МЗС. Закон, який мається на увазі, передбачає, що діти, які підуть у школи з 1 вересня 2018 року, матимуть можливість навчатися рідною мовою тільки в початковій школі – перші чотири роки. З п'ятого класу всі предмети повинні викладатися українською мовою [17].

Також не варто залишити без уваги прецедент, що в серпні 2018 року в уряді Угорщини заснували посаду міністра, який буде відповідати за розвиток Закарпатської області України, що викликало хвилю обурення. В жовтні 2018 Угорщина змінила скандальну назву посади, урядового "уповноваженого по Закарпаттю" – у новій назві посади йдеться не про розвиток однієї області, а про співпрацю двох сусідніх прикордонних регіонів [16].

8 квітня 2018 року в Угорщині також відбулися парламентські вибори, де більшість місць в парламенті (133 із 199) одержала партія Фідес-ХДНП на чолі з Віктором Орбаном, якого в Європі називають «останнім диктатором» [9].

В. Орбан взяв на себе роль «захисника Батьківщини», використовує націоналізм заради консолідації угорського суспільства і надання

динаміки його розвитку. Деякі політологи вважають, що ним рухає «латентна прага історичного реваншу». Жива пам'ять про Велику Угорщину – середньовічну державу, до складу якої входили частини Румунії, Словаччини, Сербії, Хорватії, України, Словенії та Австрії. Ці території були втрачені після програшу у Першій світовій війні. У відповідності до Тріанонського договору за межами угорської держави залишилося 2/3 території і половина етнічних угорців (нині на цих територіях мешкає, за різними підрахунками, від 3 до 5 млн. угорців). Визначальним мотивом правочентристів та їх лідера стало якщо не збирання земель, то принаймні збирання разом співвітчизників. Основний Закон країни зобов'язує державу приймати відповідальність за членів угорської нації, де б вони не були. Розділ Конституції про угорські національні меншини за кордоном передбачає, що Угорська держава, виходячи з принципів єдності угорської нації, підтримує законних угорців в реалізації їх індивідуальних та колективних прав, створенні самоврядувань і надає їм сприяння у реалізації ідентичності у місцях компактного проживання.

Саме виходячи з контексту угорської етнонаціональної ідентичності вибудовуються міждержавні відносини із сусідніми країнами, що є одним із пріоритетів зовнішньої політики Будапешту. Взаємини з цими країнами залежать від становища угорських національних меншин, що мешкають на їх території, ставлення до них офіційних органів. Попри загальну налаштованість підтримувати добросусідські стосунки, виникають певні проблеми із реалізацією прав угорських національних меншин, що час від часу спричиняє взаємне непорозуміння. Особливий резонанс, як в самій Угорщині, так і в сусідніх країнах викликало прийняття наприкінці травня 2010 р. закону про подвійне громадянство, тобто легальну видачу паспортів для угорців, які проживають в інших країнах. Надання громадянства Угорщини жителям інших країн, які проживають на колишніх угорських територіях, поширюють угорський суверенітет на ці території, тобто суперечать Тріанонському договору [3].

Не варто оминати увагою зустріч президента України В. Зеленського з президентом Угорщини Я. Адером, яка відбулась 20 травня 2019 року. Глава держави наголосив, що російська агресія на сході та окупація Росією Криму вимагають продовження міжнародного тиску на Російську Федерацію. В. Зеленський також зауважив, що сподівається на відновлення підтримки європейської та євроатлантичної інтеграції України з боку Будапешта. Президент України підкреслив важливість практичних кроків у економіці, розвитку інфраструктури, соціальной сфері, прикордонній співпраці, які допомогли б зблизити Україну та Угорщину і показати взаємовигідний реальний результат взаємодії [14].

Хоч відносини румунів і угорців доволі напружені, проте у відношенні до України можна простежити певні співпадіння. Зокрема, говорячи про закон щодо освіти. Одразу ж після його виходу чинний президент Румунії К. Йоганніс скасував візит до України.

Згодом з Румунією було досягнуто більшого поступу. МЗС Румунії повідомило, що країни до-

мовилися розпочати переговори щодо протоколу про співробітництво між міністерствами освіти на 2017-2020 роки. Він має передбачати взаємні гарантії мовних прав нацменшин. Окрім того, в Бухаресті обіцяють стипендії для найкращих учнів румуномовних шкіл та фінансування підготовки вчителів.

Тогочасний голова МЗС України П. Клімкін на брифінгу підтвердив, що міністерства освіти двох країн працюють над документом, що визначить імплементацію закону про освіту для дітей з румуномовних шкіл. "Це бачення буде ґрунтуватися на простих принципах. Всі громадяни України повинні мати добрі знання української, без чого у кожного немає можливості реалізувати своє майбутнє і розуміти свою країну. Це означає, що ряд предметів, наприклад історія України, теорія держави і права, за визначенням мають викладатися українською", – наголосив він. Міністр виступив за поглиблення співпраці Румунії та України в контексті євроінтеграції: "Насправді немає мовних кордонів, немає ментальних кордонів. Я впевнений, що не буде кордону і між нашими країнами, буде тільки дружба. Ми маємо просуватися до ЄС" [19].

На українсько-румунські відносини зараз впливають два чинники.

Перший – це агресивна політика Кремля в чорноморському регіоні. Історично українсько-румунські відносини розвивалися складно. Роками готувалися міждержавні договори, які гарантували взаємне визнання кордонів, румунські націоналісти спекулювали на тематичі включення до складу Румунії Буковини та Буджаку. Територіальний спір двох країн щодо розмежування континентального шельфу в Чорному морі навколо острова Зміїний з 2004 по 2009 рік розглядався в Міжнародному суді і довгий час був причиною взаємної недовіри, доки не було прийнято рішення щодо приналежності Зміїного до України і паритетного поділу шельфу.

Перелом у відносинах Румунії з Україною стався у 2014 році під час "Революції гідності". "Події у лютому 2014 року багато румунів порівнювали з революцією проти Чаушеску. Люди, які з песимізмом дивилися на розвиток двосторонніх відносин, стали по-іншому оцінювати і Україну, і українців, почали їх розглядати як людей з розвинутою громадянською свідомістю", – говорить президент Асоціації експертів з безпеки та глобальних питань (ESGA, Румунія) Анжела Грамада.

"Багатьом румунам середнього віку те, що відбулося на Майдані, нагадало молодість і жертви під час повалення Чаушеску", – зазначає заступник голови Ради зовнішньої політики «Українська Призма» Сергій Герасимчук.

Анексія Криму Росією та спроба дестабілізації в Одесі ще більше зблизили Румунію та Україну. Бухарест підтримав територіальну цілісність України під час голосувань в усіх міжнародних організаціях і висловив занепокоєння мілітаризацією окупованого Криму.

"Росія розглядається як загроза безпеці Румунії. Після анексії Криму вона дуже близько до нашої країни. Народилася нова якість відносин між Румунією та Україною. Ми стали більш схильні до діалогу, до того, що потрібно перейти через історичні моменти в наших відносинах. Тільки

разом ми можемо боротися з загрозами, які виходять з ситуації в регіоні", – пояснює А. Грамада. За її словами, Румунія зацікавлена в цілісності та інтеграції України до ЄС та НАТО.

Румунський парламент дійсно першим ратифікував Угоду про асоціацію України з ЄС у липні 2014 року. Румунія надала допомогу у лікуванні українських військових, очолила в НАТО трастовий фонд, який надає Україні допомогу в сфері кібербезпеки. В квітні 2016 році Міністерство оборони Румунії навіть запропонувало ідею створення Чорноморського флоту НАТО за участі ВМС України. Взагалі етап 2014-2016 років був найкращим у відносинах двох держав за всю історію.

Другим чинником для відносин з Бухарестом зараз є провокаційні заяви з боку лідерів угорської меншини в Румунії, яка є найбільшою у світі – близько 1,2 млн людей. Питання її прав є джерелом суперечок між Бухарестом та Будапештом. Місцеві угорські лідери вимагають повернути скасовану за режиму Чаушеску автономію районам проживання угорців в Румунії – так званому Секейському краю.

Демократичний союз угорців Румунії – партія угорців, що представляє їх в парламенті, висунула вимогу автономії для цієї меншини. З огляду на ситуацію, тандем Румунія-Угорщина вже не буде стійким", – зазначає Сергій Герасимчук. За його словами, угорська партія для отримання цієї автономії навіть готова загравати з питаннями зменшення відповідальності за корупцію, які просуває румунський уряд. Ці ініціативи викликали акції протесту в країні.

"Угорщина постійно створює якісь фальшиві теми для дебатів, які потім поширюють російські ЗМІ. Був "вкид", що до сторіччя об'єднання румунів (1 грудня 2018 року) угорській меншині потрібно ставити питання про об'єднання Трансильванії з Угорщиною. Історію підхопило ТАСС. Угорська партія вимагає автономії, але про це мова не йде – в нас зараз відбувається процес децентралізації", – пояснює А. Грамада.

Позиція Бухаресту в нинішньому мовному конфлікті відрізняється від позиції угорського уряду Орбана. Останній відкрито заявив, що рекомендації Венеційської комісії Будапешт не обходять, що Україна неправильно їх трактує, а позиція щодо закону про освіту не зміниться. Бу-

харест, навпаки, шукає компромісу. А. Грамада зазначає, що Румунія, на відміну від Угорщини, прагматично підходить до відносин з Україною і не збирається блокувати євроатлантичну інтеграцію країни, оскільки вона – в інтересах Бухареста. І відносини з Україною можуть бути холодними тільки, якщо український уряд не виконає рекомендацій Венеційської комісії.

З останніх подій, що відбулись у Румунії варто відзначити переобрання президентом країни К. Йоганніса. Президентські вибори в Румунії проходили у два тури 10 листопада та 24 листопада 2019 року. За результатами першого туру найбільше голосів набрали чинний Глава Румунії К. Йоганніс (39% голосів виборців) та колишня Глава уряду В. Денчіле, за яку віддали голоси 22% виборців [10]. За попередніми даними Центрального виборчого органу Румунії у другому турі К. Йоганніс підтримали 63,12% голосів, а В. Данчіле – 36,18% [8].

25 вересня 2019 року президент України В. Зеленський під робочого візиту до Сполучених Штатів Америки зустрівся з президентом Румунії К. Йоганнісом. Глава Української держави подякував Румунії за незмінну підтримку суверенітету й територіальної цілісності України, а також за сприяння європейським та євроатлантичним прагненням України. Значну увагу політики приділили співпраці в енергетичній і торговельно-економічній сферах, а також бізнес-відносинам. "Ми почали робити багато реформ і запрошуємо ваших інвесторів приходити до нас", – додав В. Зеленський. Як зазначається, президенти погодилися з необхідністю активізації політичного діалогу на найвищому рівні та домовились у цьому контексті про обмін візитами найближчим часом [6].

Висновки і пропозиції. Виходячи з зазначеної інформації можна сказати, що не дивлячись на процес трансформацій у зазначених країнах, представники даних країн намагаються підтримувати діалог з нашою державою. Найбільших успіхів у політичному діалозі досягла Словаччина. Середню риторичку можемо спостерігати в Польщі та Румунії. Найгірша ситуація зараз з Угорщиною. Уряду України потрібно звернути увагу на політичну арену даних країн, аби зрозуміти, як ефективніше співпрацювати в двосторонньому форматі, а також у форматі Україна-ЄС.

Список літератури:

1. Капітоненко М. Словаччина-Україна. URL: https://lb.ua/blog/kapitonenko_nikolay/415882_slovachchinaukraina_buduuyuchi.html (дата звернення: 16.03.2020).
2. Коваленко І. Що задумали у Варшаві? *Експрес*. 2016. № 86 (8952) (10-17 лист.). С. 4.
3. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу : навч. посіб. Київ : Знання, 2017. С. 231–273.
4. Вибори до сейму і сенату Польщі 2019. Результати. URL: <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019/> (дата звернення: 04.03.2020).
5. Братислава відкриває вікно можливостей. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2019/09/13/7100661/> (дата звернення: 16.03.2020).
6. Зеленський домовився про обмін візитами з президентом Румунії. URL: https://zik.ua/news/2019/09/25/zelensky_domovuvsvya_iz_prezydentom_rumunii_pro_obmin_vizytamy_nayblyzhchym_1654401 (дата звернення: 26.03.2020).
7. Зустріч президентів України та Словаччини. URL: <https://president.gov.ua/news/ukrayina-zacikavlena-u-sprivpraci-zi-slovachchinoyu-u-sferah-57325> (дата звернення: 16.03.2020).
8. Клаус Йоганніс вдруге обраний президентом Румунії. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/political/626514.html> (дата звернення: 26.03.2020).
9. Орбан матиме конституційну більшість у новому парламенті Угорщини. Стаття в Українська правда. 9 квітня 2018. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/04/9/7080095/> (дата звернення: 22.03.2020).
10. Перемогу в першому турі президентських виборів в Румунії здобуває чинний президент країни. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/623771.html> (дата звернення: 26.03.2020).

11. Польсько-українські відносини: потенціал більший за проблеми. URL: <https://www.prostir.ua/?news=polsko-ukrajinski-vidnosyny-potentsial-bilshyj-za-problemy> (дата звернення: 11.03.2020).
12. Польський сейм схвалив постанову про геноцид з боку українців. URL: <https://expres.online/archive/news/2016/07/22/194805-polskyu-seym-uhvalyv-postanovu-genocyd-boku-ukrayinciv> (дата звернення: 06.03.2020).
13. Поляки обрали новий Сейм. Чого очікувати в українсько-польських відносинах? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30218246.html> (дата звернення: 06.03.2020).
14. Президент України Володимир Зеленський і Президент Угорщини Янош Адер обговорили співпрацю двох країн у продовженні міжнародного тиску на Росію. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayini-volodimir-zelenskij-i-prezident-ugorshini-55525> (дата звернення: 02.04.2020).
15. Словаччині потрібні фахівці з України. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30022298.html> (дата звернення: 18.03.2020).
16. Угорщина змінила назву "уповноваженого по Закарпаттю". Стаття на РБК-Україна від 15.11.2018. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/vengriya-izmenila-nazvanie-upolnomochennogo-1540894271.html> (дата звернення: 24.03.2020).
17. Угорщина оголосила про блокування руху Україна-ЄС Стаття на zaxid.net, 26.09.2017. URL: https://zaxid.net/ugorshhina_ogolosila_pro_blokuvannya_ruhu_ukrayini_do_yes_cherez_noviy_zakon_pro_osvitu_n1437335 (дата звернення: 25.03.2020).
18. Українка в парламенті Польщі. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30212262.html> (дата звернення: 05.03.2020).
19. Як Україні та Румунії вирішити мовну суперечку. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-42664117> (дата звернення: 26.03.2020).

References:

1. Kapitonenko, M. *Slovachchina-Ukraina* [Slovakia-Ukraine]. URL: https://lb.ua/blog/kapitonenko_nikolay/415882-slovachchinaukraina_buduyuchi.html (request date: 16.03.2020).
2. Kovalenko, I. (2016). Scho zadumali u Varshavi? [What plan in Warsaw?]. *Ekspres*, no. 86 (8952) (10-17 p.), p. 4.
3. Orlova, T.V. (2017). *Suchasna politichna istoriya krayin svitu: navch. posib.* [Modern political history]. Kyiv: Znannya, pp. 231–273.
4. Vibori do seymu i senatu Polschi 2019. Rezultati [National elections to Seim and Senat of Poland 2019. Results]. URL: <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019/> (accessed: 04.03.2020).
5. Bratislava vidkrivae vikno mozhlivostey [Bratislava opens the window of opportunities]. URL: <https://www.euointegration.com.ua/rus/articles/2019/09/13/7100661/> (accessed: 16.03.2020).
6. Zelenskiy domovivsvya pro obmin vizitami z prezidentom Rumuniyi [Zelensky agreed to exchange visits with the Romanian president]. URL: https://zik.ua/news/2019/09/25/zelenskiy_domovivsvya_iz_prezydentom_rumunii_pro_obmin_vizytamy_nayblyzhchym_1654401 (accessed: 26.03.2020).
7. Zustrich prezidentiv Ukrayini ta Slovachchini [Meeting of Presidents of Ukraine and Slovakia]. URL: <https://president.gov.ua/news/ukrayina-zacikavlena-u-spivpraci-zi-slovachchinoyu-u-sferah-57325> (accessed: 16.03.2020).
8. Klaus Yogannis vdruge obraniy prezidentom Rumuniyi [Klaus Yogannis second time elected president of Romania]. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/political/626514.html> (accessed: 26.03.2020).
9. Orban matime konstitutsiynu bilshist u novomu parlamenti Ugorschini [Orban will have a constitutional majority in Hungary's new parliament]. Article in *Ukrayinska pravda*. 9.04.2018. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2018/04/9/7080095/> (accessed: 22.03.2020).
10. Peremogu v pershomu turi prezidentskih viboriv v Rumunii zdoBUvae chinniy prezident krayini [The incumbent wins the first round of Romania's presidential election]. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/general/623771.html> (accessed: 26.03.2020).
11. Polsko-ukraiinski vidnosini: potentsial bilshiy za problemi [Polish-Ukrainian Relations: Potential Beyond Problems]. URL: <https://www.prostir.ua/?news=polsko-ukrajinski-vidnosyny-potentsial-bilshyj-za-problemy> (accessed: 11.03.2020).
12. Polskiy seym shvaliv postanovu pro genotsid z boku ukraiintsiv [Polish Sejm approves ruling on genocide by Ukrainians]. URL: <https://expres.online/archive/news/2016/07/22/194805-polskyu-seym-uhvalyv-postanovu-genocyd-boku-ukrayinciv> (accessed: 06.03.2020).
13. Polyaki obrali noviy Sejm. Chogo ochikuvati v ukraiinsko-polskih vidnosinah? [The Poles have chosen a new Sejm. What to expect in Polish-Ukrainian relations?]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30218246.html> (accessed: 16.03.2020).
14. Prezident Ukraini Volodimir Zelenskiy i Prezident Ugorschini Yanosh Ader obgovorili spivpratsyu dvoh kraiin u prodovzhenni mizhnarodnogo tisku na Rosiyu [President of Ukraine Volodymyr Zelensky and President of Hungary Janos Ader discuss cooperation between the two countries in continuing international pressure on Russia]. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayini-volodimir-zelenskij-i-prezident-ugorshini-55525> (accessed: 02.04.2020).
15. Slovachchini potribni fahivtsi z Ukraini [Slovakia needs experts from Ukraine]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30022298.html> (accessed: 03.2020).
16. Ugorschina zminila nazvu "upovnovazhenogo po Zakarpattyu" [Hungary changed the name of "Transcarpathian Commissioner"] Article on RBC-Ukraine 15.11.2018. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/vengriya-izmenila-nazvanie-upolnomochennogo-1540894271.html> (accessed: 24.03.2020).
17. Ugorschina ogolosila pro blokuvannya ruhu Ukraini-ES [Hungary announces blocking of Ukraine-EU movement] Article on zaxid.net, 26.09.2017. URL: https://zaxid.net/ugorshhina_ogolosila_pro_blokuvannya_ruhu_ukrayini_do_yes_cherez_noviy_zakon_pro_osvitu_n1437335 (accessed: 25.03.2020).
18. Ukrainka v parlamenti Polschi [Ukrainian in Polish Parliament]. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30212262.html> (accessed: 05.03.2020).
19. Yak Ukraini ta Rumunii virishiti movnu superechku [How to resolve the language dispute between Ukraine and Romania]. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-42664117> (accessed: 26.03.2020).